

SYLLABUS
Facultatea de Istorie
Relații Internaționale și Studii Europene

AN III

SEMINAR

GVERNANȚA MULTI-NIVEL ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ

Semestrul I

Anul universitar 2010-2011

Titular curs și seminar

Dr. Natalia Cugleşan

Detalii organizatorice:

Catedra de Istorie Contemporană și Relații Internaționale

Titular seminar: Natalia Cugleşan

Programarea în orar a seminarului: 1c, 10-11, sala 112

Program de consultații: Miercuri: 12-14, sala 305, etaj III

Email : natalia_cuglesan@yahoo.com

Web page: www.cassoe.ro

Descrierea seminarului

Seminarul la disciplina *Guvernanța multi-nivel în Uniunea Europeană* va cuprinde dezbateri privind integrarea europeană și procesul decizional în Uniunea Europeană. Seminarul va oferi studenților cadrul teoretic pentru analiza evoluției instituționale a Uniunii Europene din anii '60 până în prezent. Dezbaterile vor urmări identificarea naturii entității politice a UE la nivelul secolului XXI, prin analiza comparativă a principalelor abordări în privința integrării europene. Este Uniunea Europeană o organizație internațională de tip interguvernamental sau supranațional (federalism, neo-funcționalism)? Poate fi apreciată UE drept o democrație consociațională? Este guvernanța multi-nivel, ce afirmă pluralismul actorilor implicați în procesul decizional, cea mai adecvată teorie privind funcționarea Uniunii Europene la ora actuală? Cum se adoptă deciziile din perspectiva guvernanței multi-nivel? Prima parte a temelor de seminar tratează principalele teorii ale integrării europene dezvoltate în literatura academică, din anii 60 până în zilele noastre. În partea a doua, seminarul analizează participarea și rolul actorilor în guvernanța multi-nivel. Cum poate fi dezvoltată guvernanța în statele membre UE? Ce rol joacă europenizarea, ca fenomen de adaptare a instituțiilor și procedurilor utilizate la nivel național, la practicile europene?

Obiectivele/Scopurile seminarului

Principalul obiectiv al seminarului constă în analiza critică a teoriilor integrării europene din perspectiva guvernanței multi-nivel, respectiv a pluralității de actori, participanți în procesul decizional. Seminarul își propune să abordeze critic cele mai importante abordări referitoare la entitatea politică a Uniunii Europene: interguvernamentalismul, federalismul și neofuncționalismul versus guvernanța multi-nivel și să dezvolte cunoașterea asupra rolului fiecărui actor în fazele procesului decizional.

Obiectivele seminarului:

- Investigarea principalelor teorii ale integrării europene din punctul de vedere al rolului acordat actorilor în procesul decizional;
- Analiza comparativă asupra rolului instituțiilor supranaționale din perspectiva federală și neo-funcționalistă, versus guvernanța multi-nivel;

- Abordarea comparativă a guvernantei centrate pe stat și a guvernantei multi-nivel;
- Examinarea democrației de tip consociațional adoptată la nivel național(studii de caz) versus democrația din UE;
- Analiza contribuției actorilor supranaționali, naționali, subnaționali și privați în procesul decizional;
- Analiza modului de implementare a guvernantei multi-nivel prin politicile comune;
- Evaluarea impactului europeanizării asupra guvernantei din state membre UE inclusiv cele ce au aderat după 2004..

Competențe dobândite

A) Competențe pe disciplină/Abilitatea

- De a înțelege procesul integrării europene, abordat din perspectiva diverselor teorii dezvoltate în literatură ;
- De a compara diferite teorii ale integrării din perspectiva participării actorilor în procesul decizional ;
- De a elabora studii cu un nivel științific ridicat privind integrarea europeană;
- De a evalua contribuția diversilor actori la elaborarea și adoptarea unor politici și programme europene ;
- De a formula propuneri privind reformele necesare pentru eficientizarea guvernantei europene.
- De a evalua critic literatura primară și secundară
- De a înțelege și utiliza concepte, teorii și modele din domeniul guvernantei europene

B) Competențe personale

- abilități de comunicare orală și scrise, dobândite prin (prezentări power point, elaborarea de eseuri și a unei recenzii)
- de a comunica eficient oral și scris

Evaluarea activității de seminar

Nota finală la disciplina *Guvernanța multi-nivel în Uniunea Europeană* va lua în considerare următoarele :

- 1) **Prezența la seminar:** 10 % din notă
- 2) **Participare la dezbaterile seminarului și prezentarea orală a unei teme date:** 15%

Scopul seminarului constă în pregătirea continuă a studenților pentru dezbaterile organizate în cadrul activităților didactice. În acest sens, este necesară studierea bibliografiei pe toată durata semestrului și nu doar cu ocazia prezentării propriei lucrări.

Cerinte pentru prezentarea orală:

- Mod de prezentare: Powerpoint
- Durata prezentării: 15 minute
- Dezbateri pe baza prezentării: 15 minute

- Prezentarea powerpoint va fi postată pe adresa de grup cu cel puțin 24 de ore înainte de susținere în cadrul seminarului.

3) Elaborarea unui eseu și a unei recenzii(15%) pe parcursul semestrului, conform calendarului de mai jos

Eseu: 25 Noiembrie 2009

Recenzie: 11 Ianuarie 2010

Eseul va fi elaborat, la alegere, din lista ce va fi afișată la avizierul sălii 305 și va cuprinde între 2500 și 3000 de cuvinte, pe baza ghidului oferit.

Recenzia nu trebuie să depășească 1000-1200 de cuvinte și va fi structurată conform celor prezentate mai jos:

- Prezentarea cărții(autor, titlu, anul publicației, număr de pagini, ISBN și prețul cărții)
- Importanța lucrării pentru domeniul de studiu;
- Informații relevante despre autor(alte lucrări publicate în domeniul respectiv)
- Metodologia utilizată de autor în abordarea tematicii lucrării;
- Prezentarea conținutului lucrării(subiectele abordate pe capitole);
- Numele și prenumele autorului recenziei, afilierea instituțională

Cele mai bune 2 recenzii vor fi publicate în numărul 3, din Iunie 2010, al revistei *The Romanian Review of European Governance Studies*, editată de Centrul Altiero Spinelli de Studiere a Organizării Europene. Eseul și recenzia vor fi aduse la datele prevăzute, în sala 305. Nu se admit întârzieri față de termenele fixate. Nu va fi luată în considerare nici o lucrare prezentată după expirarea termenului stabilit.

4) Evaluarea cunoștințelor(curs și seminar) se va face pe bază de examen oral(60%) și luarea în calcul a activității de seminar(40%).

Tema 1. «Piramida» teoriilor : Interguvernamentalism versus Supranationalism

- 1. Reușește teoria actorului unic (interguvernamentalismul) să explicitizeze astăzi procesul decizional în Uniunea Europeană?*
- 2. Ce rol acordă Andrew Moravcsik instituțiilor supranaționale? Este o relație de tip mandant-agent?*
- 3. De ce a fost neofuncționalismul ținta predilectă a promotorilor interguvernamentalismului?*

4. *De ce nu s-au implinit predicțiile neofuncționaliștilor? Mai este actuală teoria neofuncționalistă sau este o teorie demodată așa cum argumentează și Stanley Hoffmann ?*

Bibliografie

1. Andrew Moravcsik, *The Choice for Europe: Social Purpose and State Power from Messina to Maastricht*. Ithaca, NY: Cornell University Press, 1998, pp.18-85 și 314-378.
2. Andrew Moravcsik, "Preferences and Power in the European Community: A liberal intergovernmentalist Approach", în: *Journal of Common Market Studies*, Vol.31, No.4, 1993, pp.473-524.
3. Liesbet Hooghe, Gary Marks, "The Neofunctionalists were (almost) Right: Politicization and European Integration", în: *Webpapers on Constitutionalism & Governance beyond the State*, No.5, 2005 pp.1-20.
4. Liesbet Hooghe & Gary Marks, "A Postfunctionalist Theory of European Integration: From Permissive Consensus to Constraining Dissensus", în: *British Journal Policy Science*, 39, pp.1–23.
5. Michelle Cini, "Intergovernmentalism", în: Michelle Cini (Ed.), *European Union Politics*, Second Edition, Oxford, Oxford University Press, 2007, pp.99-116.
6. Andrew Moravcsik, "The European Constitutional Compromise and the neofunctionalist legacy", în: *Journal of European Public Policy*, Vol.12, No.2, April 2005, pp. 349–386.
7. Ben Rosamond, *Theories of European Integration*. New York: Palgrave—St. Martin's Press, 2000, pp.50-73.

Tema 2 Federalismul UE versus Federalismul in Germania, SUA și Elveția

1. *Are UE nevoie de o constituție pentru a fi o organizație de tip federal?*
2. *Cum pot fi evaluate Comisia și Parlamentul European din perspectivă federală?*
3. *Consiliul UE este organizat conform modelului american, german sau elvețian?*
4. *Este CEJ o instituție de tip federal?*

Bibliografie:

1. Kreppel, A., "Understanding the European Parliament from a federalist perspective: the legislature of USA and EU compared", în: Adnan Menon and Martin A. Schain (Eds.), *Comparative Federalism. The legislatures of United States and European Union Compared*, Oxford, Oxford University Press, 2006, p.245-272.

2. Lazer, D. and Mayer-Schoenberger, V., “Blueprints for Change: Devolution and Subsidiarity in the United States and the European Union”, în: Kalypso Nikolaidis & Robert Howse (Eds.), *The Federal Vision*, Oxford, Oxford University Press, 2001, pp.118-143.
3. Jeffrey Lewis, “Is the Council Becoming an Upper House?”, în: Nicolas Jabko & Craig Parsons(Eds.), *The State of European Union, Vol.7*, Oxford, Oxford University Press, 2005, pp.143- 171.
4. Kathleen McNamara, “Toward a Federal Europe? The Euro and Institutional Change in Historical Perspective”, în: Tanja Börzel & Rachel Cichowski (Eds.), *The State of European Union, Vol.6*, Oxford, Oxford University Press, 2003, pp.253-268.
5. Vlad Perju, “Reason and Authority in the European Court of Justice”, în: *Virginia Journal of International Law*, Vol.49, No.2, 2009, pp.307-377.
6. Jonas Tallberg, “Supranational influence in EU enforcement: the ECJ and the principle of state liability”, în: *Journal of European Public Policy*, Vol.7, No.1, March 2000, pp.104-121.
7. Michel Rosenfel, “Comparing Constitutional Review by the European Court of Justice and the U.S. Supreme Court”, Cardozo Legal Studies Research Paper No. 157, *May 2006*.

Tema 3. Studii de caz privind adoptarea democrației consociaționale

1. *Care sunt principiile democrației consociaționale din Olanda?*
2. *Ce șanse are democrația consociațională din Bosnia-Herțegovina?*
3. *Poate fi instaurată democrația consociațională în societățile afectate de conflicte armate?*

Bibliografie

1. Matthijs Bogaards, “Democracy and Power-Sharing in Multinational States: Thematic Introduction”, în: *International Journal on Multicultural Societies(IJMS)*, Vol.8, No.2, 2006, pp.119-126.
2. Nenad Stojanović, “Direct Democracy: a Risk or an Opportunity for 183 Multicultural Societies? The Experience of the Four Swiss Multilingual Cantons”, în: *International Journal on Multicultural Societies (IJMS)*, Vol.8, No.2, 2006, pp.183-202.
3. Ank Michels, “Theories and core principles of Dutch democracy”, în: *European Governance Papers*, No.C-07-01, 20 February 2007, pp.1-19.
4. Mirjana Kasapović, “Bosnia and Herzegovina: Consociational or Liberal Democracy?”, în: *Politička Misao*, Vol. XLII, No. 5, 2005, pp. 3–30.

5. Dietrich Thränhardt, *Xenophobic Populism and the Crisis of Consociational Democracy. Austria, Switzerland and the Netherlands*, paper presented at the Conference **Migration, Citizenship and Law**, Nijmegen, Netherlands, 24-25 April, 2008.
6. Nazif Mandaci, "The rump Yugoslavia conundrum of the west: the chance of consociational democracy in the post-conflict societies", în: *The Turkish Yearbook*, Vol. XXXV, 2006, pp.61-81.

Tema 4. Guvernanța multi-nivel, model al Uniunii Europene?

1. *Ce este guvernanța? Dezbateri asupra definițiilor conceptului de guvernanță*
2. *Guvernanță sau guvernare? Trăsături caracteristice ce disting cele două concepte*
3. *Buna guvernanță, o treaptă superioară a guvernantei? O dezbateri asupra principiilor buneii guvernanțe*
4. *Guvernanța multi-nivel, o alternativă la guvernanța centrată pe stat?*
5. *Care sunt tipurile de guvernanță multi-nivel care se regăsesc la nivelul UE, conform afirmațiilor lui Gary Marks și Liesbet Hooghe?*
6. *Contribuie guvernanța multi-nivel la diminuarea rolului statului național în procesul decizional? More governance, less government?*

Bibliografie

1. Barbara Delcourt, "Gouvernance et gouvernance externe de l'Union Européenne: des concepts scientifiquement pertinents ?", în: Barbara Delcourt, Olivier Paye, Pierre Vercauteren (Eds.), *La Gouvernance Européenne. Un nouvel art de gouverner ?*, Louvain -La - Neuve, Academia Bruylant, 2007, pp. 15-41.
2. Marcou, G., "Présentation la gouvernance: innovation conceptuelle ou artificie de représentation ?", în: Gérard Marcou et Hellmut Wollmann (sous la direction de) *La gouvernance territoriale. Annuaire 2006 des collectivités locales*, Paris, CNRS Editions, 2006, pp.5-18.
3. R.A.W.Rodes, "The New Governance: Governing without Government", în: *Political Studies*, Vol.XIV, 1996, pp.652-667.
4. Pierre Vercauteren, "L'art de gouverner de l'UE: un glissement du gouvernement vers la gouvernance ?", în: Barbara Delcourt, Olivier Paye, Pierre Vercauteren (Eds.), *La Gouvernance Européenne. Un nouvel art de gouverner ?*, Louvain -La - Neuve, Academia Bruylant, 2007, pp.61 - 80.
5. Petre Prisecaru, *Guvernanta Uniunii Europene*, Bucuresti, Economica, 2005, pp.
6. Commission of the European Communities, *A White Paper on European Governance*, Brussels, 2001

7. Josefín Almer and Matilda Rotkirch, *European Governance - An Overview of the Commission's Agenda for Reform*, Stockholm, octombrie 2004, <http://www.sieps.se>
8. Marks, G. & Hooghe, L., "Contrasting visions of Multi-level Governance", în: Ian Bache & Matthew Flinders (Eds.), *Multi-level governance*, Oxford, Oxford University Press, 2004, pp.15-30.
9. Fritz W. Scharpf, "Legitimacy in the multilevel European polity", în: *European Political Science Review*, Vol.1, No.2, 2009, pp.173–204.

Tema 5. Piramida teoriilor integrării europene

1. *Ce relevă analiza comparativă guvernanță multi-nivel versus interguvernamentalism?*
2. *De ce guvernanța multi-nivel explică mai coerent relațiile între actorii reprezentativi din UE?*
3. *Poate fi realizată o analogie între neofuncționalism și guvernanța multi-nivel?*
4. *Care sunt principalele diferențe între guvernanța multi-nivel și democrația consociațională în UE?*
5. *Cum măsurăm guvernanța multi-nivel în UE?*

Bibliografie:

1. G. Marks, & L. Hooghe, "Contrasting visions of Multi-level Governance", în: Ian Bache & Matthew Flinders (Eds.), *Multi-level governance*, Oxford, Oxford University Press, 2004, pp.15-30.
2. Ben Rosamond, *Theories of European Integration*, New York: Palgrave—St. Martin's Press, 2000, pp.109-113.
3. Dimitris N. Chrysochoou, *Democracy and European Polity*, în: Michelle Cini (Ed.), *European Union Politics*, Second edition, Oxford, Oxford University Press, 2007, pp.359-374.
4. Natalia Cuglesan, *Teoriile integrării europene și entitatea politică a UE. Cum măsurăm guvernanța multi-nivel?*, (capitol din teză - material nepublicat.)

Tema 6 Comisia Europeană și Curtea europeană de justiție, actori ai guvernanței sau agenți ai statelor membre? Ce statut are Banca Central Europeană?

1. *Ce rol a jucat Comisia Europeană în transformarea UE dintr-o guvernanță centrată pe stat într-o guvernanță multi-nivel?*
2. *Ce principii promovează Comisia în relațiile cu actorii subnaționali și privați?*
3. *De ce este Curtea Europeană de Justiție un actor al guvernanței multi-nivel?*
4. *Competiție sau parteneriat între actorii supranaționali? Studii de caz*
5. *Cum se justifică independența Băncii Central Europene, față de ceilalți actori supranaționali*

Bibliografie:

1. Michele Cini, *Framing the European Commission's Role: from autonomy to influence*, paper presented at the Biennial Conference of the European Community Studies Association, Pittsburgh, 2-5 June, 1999.
2. Commission of the European Communities, *Towards a reinforced culture of consultation and dialogue - General principles and minimum standards for consultation of interested parties by the Commission*, Brussels, 11.12.2002, COM(2002) 704 final.
3. Morten Egeberg, "Executive Politics as Usual: Role Behaviour and Conflict Dimensions in the College of European Commissioners", Arena Working Paper, No.17, 2005.
4. Torbjorn Larson, *Precooking – the function and role of expert groups in European Union*, paper presented at EUSA 8th Biennial International Conference, Nashville, March, 27-29, 2003.
5. Liesbet Hooghe, "Serving 'Europe' - Political Orientations of Senior Commission Officials", în: *European Integration online Papers (EIoP)*, Vol. 1 (1997) No.8, 1997, pp.1-28.
6. Commission of the European Communities, *On Support of indigenous peoples in the development co-operation of the Community and the Member States*, Brussels, 11.05. 1998, SEC(1998) 773 final.
7. Ilias Kapsis, "The Courts of the European Union", în: Michelle Cini(Ed.), *European Union Politics*, second edition, Oxford, Oxford University Press, 2007, pp.188-201.
8. Susanne K. Schmidt, "Only an agenda setter?: The European Commission's Power over the Council of Ministers", în: *European Union Politics*, Vol.1, No.1, 2000, pp.37-61.
9. Thomas Christiansen, "Relations between the European Commission and the Council Secretariat : the administrative complex of european governance introduction", în: *Politique Européenne*, No.5, Automne 2001, pp.11-24.

Tema 7. Actorii naționali și sub-naționali: rivali sau parteneri?

1. *Afirmarea actorilor sub-naționali, un proces top-down sau bottom-up?*
2. *Cum poate contribui Comitetul Regiunilor la consolidarea guvernancei multi-nivel?*
3. *Care sunt canalele de influență ale autorităților locale și regionale?*
4. *De ce sunt mai vizibili actorii locali și regionali in politicile de dezvoltare regională și de mediu, comparativ cu alte politici comunitare?*

Bibliografie

1. Jeffrey Lewis, "National interests. COREPER", în: John Peterson and Michael Shackleton(Eds.), *The Institutions of the European Union*, Oxford, Oxford University Press, 2006, pp.272-292.
2. Angela K. Bourne, "Regional Europe", în: Cini(Ed.), *European Union Politics*, Oxford, Oxford University Press, 2007, pp.287-303.
3. Laurence Carmichael, *City Leadership in the European Multi-level Governance*, <http://www.uic.edu>
4. Arthur Benz and Burkard Eberlein, *Regions in European Governance: The Logic of Multi-Level Interaction* *Regions in European Governance: The Logic of Multi-Level Interaction*, Working Paper, No.98/31.
5. Committee of the Regions, *The Committee of the Regions' White Paper on Multilevel Governance*, 80th plenary session 17 and 18 June 2009
6. Gary Marks, Richard Haesly and Heather A.D.Mbaye, *What do subnational offices think they are doing to Brussels?*, paper presented at European Community Studies Association Meeting , Madison, Wisconsin, May31 – June 3, 2001.
7. Danuta Hübner, "Regions in a system of multi-level governance", în: *Scottish Jean Monnet Centre Occasional Paper Series*, Vol. 1, No. 1, January 2009, pp.1-12.
8. Markus Perkmann, "Policy entrepreneurship and multi-level governance: a comparative study of European cross-border regions", *Government and Policy*, Vol.25, Issue 6, 2007, pp.861-879.
9. Annegret Eppler, *Multi-level Governance in Europe-the implications of German Länder in the development of the Lisbon Treaty and the strengthening of the regional level in Europe*, Research Paper No.09-08, September 2008.

Tema 8. Grupurile de interes, actori legitimi ai guvernării multi-nivel?

1. Cum definim conceptul de grupuri de interes?
2. Furnizează grupurile de interes expertiză sau își urmăresc doar propriile obiective?

3. *Care sunt cele mai influente grupuri de interese la nivelul UE?*
4. *Cum putem evalua contribuția lor la creșterea eficienței guvernantei?*

Bibliografie

1. Stefanie John and Daniela Schwarzer, "Industrial lobbying in the European Union: actors, strategies and trends in multi-level system", American Institute for Contemporary German Studies(AICGS) Policy Report, no.24, 2006.
2. Pieter Bouwen, and Margaret Mccown,"Lobbying versus litigation: political and legal strategies of interest representation in the European Union", în: *Journal of European Public Policy*, Vol.14, No.3, 2007, pp. 422 – 443.
3. Jan Beyers, Rainer Eising and William Maloney, "Researching Interest Group Politics in Europe and Elsewhere: Much We Study, Little We Know?", în: *West European Politics*, Vol.31, No.6, 2008, pp. 1103-1128.
4. Sabine Saurugger, "Interest groups and democracy in the European Union", în: *West European Politics*, Vol.31, No.6, 2008, pp.1274-1291.
5. Andreas Dür, "Interest groups in the European Union: How Powerful are They?", în: *West European Politics*, Vol.31, No.6, 2008, pp.1212-1230.
6. Jeremy Richardson, "Government, interest groups and policy change", în: *Political Studies*, Vol.48, 2000, pp.1005-1025.
7. Pieter Bouwen, " A Theoretical and Empirical Study of Corporate Lobbying in the European Parliament", în: *European Integration online Papers (EIoP)*, Vol.7, (2003) No.11, 2003, pp.1-20.
8. Ruth Webster, " What drives interest group collaboration at the EU level? Evidence from the European environmental interest groups", în: *European Integration online Papers (EIoP)*, Vol.4, No.17, 2000, pp.1-20.
9. Sabine Saurugger, "L'Expertise; un mode de participation des groupes d'intérêt au processus décisionnel communautaire", în : *Revue Française de Science Politique*, Vol.52, No.4, Aout 2002, pp.375-401.